SEID HASANEFENDIĆ (1935. – 2020.)

1935–1957.
Seid Hasanefendić rođen je u Brčkom, 25. aprila 1935. godine, u tradicionalnoj ulemskoj obitelji, od oca Huseina i majke Fatime (Trabozanlije). Rastao je među dvanaestero braće i sestara, a razlika između njega i najstarije sestre bila je čak 26 godina. Djetinjstvo u Brčkom, igre i teferiči uz Savu, nišani oko roditeljske kuće, ljepota Bijele džamije, urbani duh nekadašnje brčanske čaršije, mirisi i zvukovi mahala oblikovali su izoštrenu senzibilnost mladog Hasanefendića. Na njegovo je djetinjstvo presudno utjecao otac, ugledni brčanski efendija i alim, u ono vrijeme iznimno obrazovan čovjek. Satima je promatrao oca kako ukucava arapske tarihe na nišanima oko kuće. Nišani su tako postali tihi Seidovi prijatelji iz djetinjstva.

Školovanje je započeo u Brčkom, a postom nastavio u Sarajevu 1950. godine. Nakon šestog razreda gimnazije, prelazi u Školu za primijenjenu umjetnost, na odsjek kiparstva, a potom dekorativnog slikarstva. Iz vremena Srednje umjetničke škole datiraju vrlo zanimljivi i svježi radovi koji već odaju neke kasnije karakteristike Seidovog stila: jasnu, izražajnu liniju i jak, čist kolorit (Nocturno, Motiv iz Bakra, Sokak …) kao i sklonost nadrealnoj ugođajnosti (Put u novi svijet, Kosmičke varijacije/Vasiona). Uslijed teških životnih prilika, u godinama neposredno nakon Drugog svjetskog rata, a i zbog činjenice da je vrlo rano ostao bez roditelja, Hasanefendić se uglavnom školovao sam. Tako je u toku srednje škole, od 1955. godine, Hasanefendić počeo raditi kao ilustrator, tehnički i likovni urednik u redakcijama "Naši dani", te dječjih listova "Male novine", "Vesela sveska" i "Glas pionira". Srednjoškolsko obrazovanje završio je u Sarajevu 1957. godine.

1961–1974.
Godine 1961. upisao je Akademiju likovnih umjetnosti u Zagrebu, odsjek za grafiku. Nekoliko godina ranije istu Akademiju upisao je i njegov stariji brat Sead koji je kasnije jedno vrijeme radio i kao direktor brčanske Umjetničke galerije "Rizah Štetić". Seid Hasanefendić je 1965. godine diplomirao visokom ocjenom, u klasi profesora Kinerta. Iste godine nagrađen je nagradom za grafiku Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu. U sjećanjima na studenske dane Seid je često spominjao kako je akademska klima nerijetko "gušila" svježinu i spontanost rada. Kao student Hasanefendić je naročito uživao u predavanjima iz historije umjetnosti koja je držao profesor Mihičić, a osobito u onim njegovog tadašnjeg asistenta, kasnije uglednog profesora Matka Peića. Sklonost teoretskom i filozofskom promišljanju umjetničkih fenomena ostat će trajnom karakteristikom Hasanefendićevog umjetničkog osjećanja. Iz vremena Akademije sačuvani su brojni crteži – pripremne studije za grafike koji potvrđuju vrlo rano zanimanje za motiv nišana. Sačuvane su, također, i neke portretne studije (Autoportret, Portret majke, Portret Jasne…) kao i motivi intimističkog ugođaja (Interijer hotelske sobe u Parizu, Chateau Chinon…).

Kao student Akademije radio je u sitotiskari te na Komornoj pozornici Studentskog centra u Zagrebu, kao slikar i scenograf. Prvu samostalnu izložbu održao je još kao student, 1962. godine, u Klubu kulturnih radnika u Sarajevu, a sljedeće, netom nakon diplomiranja, također u Sarajevu: 1965. u Umjetničkom paviljonu (sa Emirom Draguljem i Zdravkom Vajagićem) te 1966. u Salonu zadruge "Lik".

Po završetku studija, kao stipendista jugoslavenskog Fonda za likovne umjetnosti "Moše Pijade" boravio je nekoliko mjeseci u Parizu gdje je 1966. godine samostalno izlagao u klubu Jugoslavenske ambasade. Već od 1966. godine član je Udruženja likovnih umjetnika Hrvatske (ULUH-a), a 1967. godine održao je i prvu samostalnu izložbu u Zagrebu na kojoj dobiva visoke ocjene. U osvrtu na navedenu izložbu u Zagrebu, kritika će pohvaliti njegovu "sklonost prema prepuštanju ambijentalnim tradicijama muslimanske kulture" kao i "shvaćanje da nema umjetnosti bez iskrene povezanosti za ono što jeste i ono što jesi". Šezdesetih godina nastao je znatan broj kompozicija sa centralnim motivom nišana, naglašene plastičnosti i intenzivnog kolorita (Zeleno oko, Bosanski znamen, Monument…).

Od 1967. godine počinje raditi u Tekstilnom kombinatu "Interplet" u Brčkom, na poslovima propagande i tekstilnog dizajna, ali već 1969. godine ponovo odlazi u Sarajevo gdje se zapošljava prvo u tekstilnoj industriji "Alhos", a potom redakciji "Oslobođenja" (1970. godine) kao tehnički urednik lista te urednik u Zavodu za izdavanje udžbenika u BiH. Kao tekstilni dizajner, kreirao je veliki broj odjevnih predmeta koji su bili prezentirani na sajmovima mode, te modnim revijama i takmičenjima, bio je također i član žirija na mnogim jugoslavenskim sajmovima odjeće i obuće. U periodu 1970-74. godine, Hasanefendić je likovno-grafički tipizirao i opremio najveći broj udžbenika za osnovne i srednje škole te univerzitetsko obrazovanje. Surađivao je i sa izdavačkom kućom "Veselin Masleša" za koju je dao niz grafičkih rješenja za izdanja iz beletristike i nauke te sa časopisima "Život", "Naš jezik", itd. Bio je član žirija na Jugoslavenskom sajmu knjige u Beogradu. Već od 1961. godine, počinje se baviti i likovnom kritikom ("Odjek", "Galerija nedjeljom"…).

Bio je član i rukovoditelj mnogih likovnih udruženja – predsjednik Umjetničkog savjeta ULUBIH-a (Udruženja likovnih umjetnika BiH), sekretar ULUBIH-a, predsjednik ULUBIH-a, član i potpredsjednik SLUJ-a (Saveza udruženja likovnih umjetnika Jugoslavije), član Komisije za kulturne veze sa inostranstvom te predsjednik njenog Odbora za likovne umjetnosti za BiH, član Komisije za likovne umjetnosti Međurepubličkog komiteta Zavoda za kulturne veze sa inostranstvom, član Upravnog odbora "Moše Pijade", član savjeta Umjetničke galerije te direktor Umjetničke galerije BiH (1994-2000.), predsjednik Savjeta galerije "Roman Petrović", član izdavačkog savjeta IRO "Veselin Masleša"…

1974–1991.
U oktobru 1974. godine izabran je za nastavnika na Akademiji likovnih umjetnosti u Sarajevu, u zvanju docenta, na predmetima grafika i likovna forma. Godine 1983. imenovan je vanrednim profesorom na predmetima crtanje i grafika, a 1991. godine postaje redovni profesor na predmetu crtanje za studente grafičkog i produkt dizajna. U periodu 1978. do 1980. bio je član Savjeta Univerziteta u Sarajevu. U periodu 1979-1982. bio je šef Odsjeka za grafički dizajn. Od 1985. do 1990. bio je dekan Akademije likovnih umjetnosti u Sarajevu. Vrlo je značajna bila njegova djelatnost na prezentaciji Akademije likovnih umjetnosti za vrijeme održavanja XIV zimskih olimpijskih igara u Sarajevu, 1984. godine, a kada je ALU bila centrom značajnih umjetničkih i komercijalnih sadržaja.

U ovom periodu održao je niz iznimno uspješnih samostalnih izložaba u inozemstvu: u Cannesu (1974.), u Le Touquetu (1975.), u Mulhouseu (1978.), Kolnu, Starnbergu (1979.), u Strasbourgu, Munchenu (1981.), Starnbergu (1983.), u Ferrari (1985.), u Rimu (1987.), u Beču, Kasselu (1989.), u Istanbulu, Bursi (1990.), u Ankari i Izmiru (1991.). Prilikom izložbe u Rimu njegov je rad bio otkupljen i ušao u sastav vatikanske zbirke suvremene umjetnosti. Nagrađen je i Zlatnom plaketom grada i pokrajine Ferrare, nagradom za umjetnički doprinos, te nagradom talijanske televizije. Osamdesetih godina dobitnik je niza visokih priznanja u zemlji: Šestoaprilske nagrade grada Sarajeva (1982.), nagrade Collegium artisticum za slikarstvo (1984.), Dvadesetsedmojulske nagrade BiH za slikarstvo (1986.) te Ordena zasluge za narod sa srebrenom zvijezdom (1987.).

1992–2002.
Hasanefendić je 1991. godine, prije početka rata, bio izabran za profesora na Fakultetu lijepih umjetnosti Univerziteta "Mimar Sinan" u Istanbulu.

U periodu 1994. do 2000. godine bio je direktor Umjetničke galerije Bosne i Hercegovine.

Godine 1992. opljačkan je i devastiran njegov atelier na Breki. Hasanefendić ostaje gotovo bez svih slika koje je imao u privatnom vlasništvu, a uništena je i njegova dokumentacija koju je godinama brižljivo prikupljao i arhivirao. Čitavu godinu nakon ovog nemilog događaja Seid nije bio u stanju baviti se umjetničkim radom. Ipak, smogao je snage i odlučio nastaviti djelovati. Na kompozicijama nastalim od 1992. godine naovamo u potpisu se nalazi i (majčino) prezime Trabzon. I u ratu održao je niz samostalnih izložaba – Galerija "Leonardo" Sarajevo (1993.), Galerija "Gabrijel" Sarajevo (1994.), Galerija "Zambak" Geneva, Švicarska (1995.), te sudjelovao na velikom broju kolektivnih izložaba – Umjetnici Sarajeva za slobodu, Sarajevo, Ljubljana, Maribor (1992/1993.), Mape Sarajeva '92/'93 Barcelona, Paris, Seattle, Bruxelles, Sarajevo (1995.).

Godine 1996. nagrađen je Zlatnom plaketom u Istanbulu te nagradom za slikarstvo na jubilarnoj izložbi 50. godina ULUBiH-a. U ratnom periodu uz pedagošku i izlagačku djelatnost, te aktivnosti uz rad Umjetničke galerije (i njenu adaptaciju i obnovu) iznimno je značajan Hasanefendićev angažman u okviru Udruženja građana Sjeveroistočna Bosna čiji je bio predsjednik. Bio je član i Gradske skupštine Sarajeva, te predsjednik kluba odbornika. Surađivao je i sa GŠ Armije BiH na poslovima vizualnog rješenja armijskog znakovlja.

Godine 2000. nagrađen je Kristalnom plaketom "10. međunarodno likovno srečanje POAART 2000 za mir" u Mariboru.

U mirovinu je otišao u decembru 2003. godine.